

A SAVREMENOST 1980. 7—8. SZÁMA

A Savremenost e kettős száma is — az eddigiekhez hasonlóan — társadalmi-politikai rendszerünk fejlődésének időszerű problémáival foglalkozik.

A folyóirat Politikai események rovatában kiemelkedő helyen, elsőként Az öngazgatás felszabadítja a társadalom alkotó erejét címmel részleteket olvashatunk Josip Broz Titónak a Jugoszláv Kommunista Párt VI. és a Jugoszláv Kommunista Szövetség VII., VIII., IX., X. és XI. kongresszusán elhangzott beszámolóiból. E részletek útján széles körű áttekintést kapunk a JKSZ szerepéről a decentralizáció, a demokratizálás és az öngazgatás fejlődési folyamatában. A 22 oldalas válogatás tartalmát és lényegét híven szemlélteti a következő idézet:

„Az új társadalmi-gazdasági viszonyok kiépítése nem lehet spontán akció ügye, ez csakis a társadalmi szocialista erők — élükön a Kommunista Szövetséggel — tudatos és szervezett, eszmei-politikai tevékenységeként valósulhat meg. Forradalmunk csak így haladhat tovább. Forradalmunk eddigi győzelmeit és sikereit elsősorban annak köszönheti, hogy nem volt rabja semmilyen mintának, sem dogmának és nem került a practicizmus hatása alá, hanem — korszerű szocialista elméletünk és gyakorlatunk eredményeiből kiindulva — mindig a munkásosztály és a társadalom legszélesebb rétegeinek építő jellegű és forradalmi akciójára támaszkodott.”

E rovat második jelentős írásának szerzője Stane Dolanc, a JKSZ Központi Bizottsága Elnökségének tagja. A cikk tulajdonképpen Dolanc elvtárs 1980. június 19-én Újvidéken elhangzott előadása, amelyet a Vajdasági Kommunista Szövetség politikai iskolájában induló harmadik nemzedéknek tartott. A Savremenost e számában csak az előadás első részét közli. Folytatása a következő számban lesz olvasható.

Bevezetőként a XIX. századi munkásosztály szervezettségéről és az októberi forradalom előtti időszak munkásmozgalmairól ír. Ismerteti a demokratikus centralizmus történetét, majd pedig a demokratikus cent-

ralizmus alapelveinek a JKP és a JKSZ statútumában való megnyilvánulását.

„A Vajdasági Kommunista Szövetség tevékenysége a Szocialista Szövetségben mint a küldöttrendszer politikai bázisában címmel a Vajdasági Kommunista Szövetség Tartományi Bizottságának szervezésében 1980. június 18-án tanácskozást tartottak Újvidéken. A Savremenost 7—8. száma közli Dušan Popović vitaindítóját, amelyben ismerteti a Vajdasági Kommunista Szövetség Tartományi Bizottsága küldöttségének és küldötteinek munkáját és szerepét a Vajdasági Dolgozó Nép Szocialista Szövetségének Tartományi Választmányában.

A Politika elméleti értelmezése elnevezésű rovatban elsőként Branko Prnjat A szocialista forradalom és a kultúra című írása olvasható. Bemutatja a kulturális forradalom jellegzetességeit és a szocialista forradalommal való kapcsolatát. Ír a proletariátus kultúrájáról. Vizsgálja a szocialista öngazgatás és a kulturális forradalom kapcsolatát. Kiemeli, hogy a „szocialista öngazgatás valójában a kulturális forradalom sajátos formája”.

Jovan Komšić az öngazgatási érdekek pluralizmusát dolgozza fel. Vákolja az öngazgatás bevezetésének forradalmi jelentőségét. Felsorolja a társadalmi viszonyok és a termelőerők fejlődésének időszerű problémáit. Megállapítja, hogy a szocialista öngazgatású társadalmi-gazdasági viszonyok között és az öngazgatási pluralizmus rendszerében az egypártrendszer nem érvényesülhet.

Aleksandar Raić írásának címe A szocialista öngazgatás politikai gazdaságtanának kezdete és fejlődése. Politikai-gazdasági eszméink kialakulásának és fejlődésének ismertetése után a szocialista öngazgatás politikai gazdaságtanának fejlődési szakaszait mutatja be. A szerző szerint politikai-gazdasági eszméink fejlődésének időszerű jellegzetessége az, hogy „a társadalmi-gazdasági alakulatok nagyvilági totalitása felé nyílik”. Ennek oka abban a reális és történelmi tényben rejlik, hogy Jugoszlávia szocialista öngazgatású rendszere gazdasági függőségben van a világpiactól.

E cikk után Szám Attila írása következik, melynek címe: Az öngazgatás alkotó erői.

Miután ismerteti a társadalmi-gazdasági fejlődésünk terén az utóbbi 30 év alatt elért eredményeket, választ keres a következő kérdésre: Miben rejlik az öngazgatás ekkora eredményeket alkotó ereje? „A szocialista öngazgatású viszonyok között történő általános fejlődés mindannyiunk gondja és közvetlen munkánk eredménye” — emeli ki a szerző. Az öngazgatás lehetővé teszi, hogy a forradalmi tudat, az elmélet és a gyakorlat dialektikus összefüggésében fejlődjön. Ezenkívül az öngazgatás hozzájárul a társadalom humánusabb fejlődéséhez is.

E rovat utolsó cikkének szerzője Andjelko Dj. Andjelić, a címe pedig: A munka öngazgatási szervezése a személyiség felszabadításának funkciójában. A mondanivaló lényege a következő idézetbe sűrítendő: „A kor-

szerű műszaki fejlődés olyan társadalmi változásokkal jár, amely a személyiség mind tökéletesebb kibontakozásában jut kifejezésre.”

A gyakorlati tapasztalatok keretén belül e folyóirat a beočini község kommunista aktívájának keretében, a közvetlen termelőkkel folytatott beszélgetést közli, melynek témája a következő volt: Építő és pusztító erők az öngazgatási gyakorlatban.

E beszélgetés résztvevői választ keresnek arra a kérdésre: Ki képezi öngazgatási gyakorlatunk alkotó erejét és ki fékezi a fejlődésben?

A Nézetek és vélemények elnevezésű rovatában a Savremenost 6 érdekes írást közöl.

Dragutin Miljković az öngazgatás és a tényleges emberi közösség létrehozása felé vezető útról ír. Elemzi a szocialista társadalmi rendszert és ellentmondásait. Kiemeli, hogy „az öngazgatás folytonos osztályharc, közös döntéshozás és alkotás”. Végezetül az öngazgatás jelentőségét hangsúlyozza.

Stanyó Tóth Gizella cikkének címe A személyiség alakulása a társadalmi fejlődés és a munka hatására. A személyiség fogalmát, kialakulásának és fejlődésének folyamatát ismerteti.

Dragan Koković Az idő, az emberi tevékenység és az életmód című cikke az időről mint az emberi létezés legfontosabb momentumáról szól. Boncolja az időnek a szabad idő alakulására gyakorolt hatását. Utal arra, hogy „az időnek mint emberi fejlődési területnek nemcsak a terelésben, hanem az ember teljes életében óriási jelentősége van”.

Sava Ilić a szocialista öngazgatásról mint forradalomról és társadalmi rendről ír. Méltatja a szocialista öngazgatási rendszer jelentőségét és lényegét.

Sava Tubić A szocialista forradalom és szociális osztályalapja című cikke következik, melyben a szocialista demokráciáról mint a hatalom érvényesülési formájáról, a társult munka viszonyáról van szó.

Ezután egy fordítás következik. Max Adler: Marx, a gondolkodó című írásának második részét olvashatjuk Gotesman Mirko fordításában.

Aleksandar Raić Az emberi lélek mélyére látó személyről és még egyről-másról című írása, valamint Desanka Romić Az eszmék mint a tömegek feletti uralkodási eszközök című cikke hozzájárulás a Dj. Šušnjić cikkével kapcsolatos vitához, amelyet e folyóirat 1980/3. számában közölt.

Végezetül Zarko Krupež A társadalmi tulajdon evolúciója című könyvét Merta Zoltán ismerteti.